

De ti språkvettreglene

Fra boken: Vinje, Finn-Erik. 1998. Bedre norsk : språkråd fra A til Å. Bergen-Sandviken: Fagbokforl.

1) DET ER INGEN SKAM Å SETTE PUNKTUM

En leservennlig periode har sjelden mer enn 20-25 ord.

2) HAR DU FLERE TING PÅ HJERTET, SÅ SI ÉN TING AV GANGEN.

Prøv ikke å si to ting samtidig. Server momentene posjonsvis, og avslutt gjerne setningen før du begynner på en ny.

3) VÆR HØFLIG MOT LESEREN

Tenk på leseren når du skriver, og velg ord som du vet han forstår. Må du bruke et vanskelig ord, skal du huske på at det ikke er forbudt å forklare det.

4) BLI IKKE SMITTET AV SUBSTANTIVSJUKEN

Skriv ikke: Kari foretar innhøsting av epler - når du like gjerne kan skrive: Kari høster (inn) epler.

5) VÆR GJERNE HØYREVRIDD NÅR DU SKRIVER

Sørg for at (hoved)verbet kommer langt ut til venstre i setningen, og spre resten av setningsinnholdet ut til høyre.

6) DU SKAL IKKE PYNTE DEG MED ORD

Motstå fristelsen til å bruke sjeldne fremmedord, moteord eller vitenskapelig klingende «påfuglord».

7) VÆR IKKE REDD FOR DEN KONKRETE UTTRYKKSÅTEN

Mener du en spade, så skriv spade - ikke arbeidsredskap.

8) SLØS IKKE MED ORD OG BOKSTAVER

En kort uttrykksmåte er i regelen bedre enn en lang. Skriv ikke: idrettslaget er en trivselsfremmende faktor i relasjon til lokalmiljøet - når du like gjerne kan skrive: idrettslaget skaper trivsel i bygda.

9) VÆR IKKE REDD FOR DET PERSONLIGE TONEFALLET

Personord som du, De, dere, jeg, vi er tillatt i skrift også.

10) BRUK ØREKONTROLLEN

Venn deg til å lese høyt for deg selv det du har skrevet. Det kan hjelpe deg å sile bort de mest papirknitrende uttrykkene.

Kommaregler:

1. Komma mellom setninger som er bundet sammen med *og*, *eller*, *for* og *men*.

MERK: alltid tegn foran *men*, enten komma eller punktum.

Else skjønnte ingenting, men Eva lo hjertelig.

Petter skifta jobb for tredje gang på to år, og Aud fulgte opp med sin andre skilsmisse på to år.

Kommaet bør sløyfes mellom to leddsetninger (bisetninger) dersom konjunksjonen ikke gjentas:

Hvis helsa holder og økonomien er i orden, drar vi på ferie til Mexico neste år.

MEN: Hvis helsa holder, og hvis økonomien er i orden, drar vi på ferie til Mexico neste år.

2. Komma etter leddsetning som står først i en helsetning:

Da Else kom, hadde de andre allerede spist.

3. Komma etter innskutt leddsetning:

Boka som lå på bordet, var mi.

4. Komma også foran innskutt leddsetning som ikke er nødvendig i helsetningen:

Direktøren, som hadde vært ute på rangel, møtte ikke opp.

5. Komma foran og etter forklarende tillegg:

Harare, hovedstaden i Zimbabwe, het før Salisbury.

6. Komma foran og etter tiltaleord, svarord og utropsord:

Ole, kan du komme hit?

Kom hit med deg, din gjøk!

Ja, det forstår jeg godt.

Hei sann, den satt!

7. Komma mellom ledd i oppregning dersom det ikke står noen konjunksjon:

Per, Pål og Espen Askeladd.